

Tips naar aanleiding van de Kringloopwijzer bijeenkomsten diverse Thematrajecten (Levensduur en Optimalisatie) van CONO Kaasmakers en Workshops Kringloop en Diergezondheid van Rouveen Kaasspecialiteiten.

Op elk bedrijf zijn weer andere maatregelen nodig in koe- en voermanagement en in de ruwvoerteelt voor een optimale productie. Maar een aantal maatregelen zijn eenvoudig uit te voeren en zijn op veel bedrijven effectief. Kies hieronder die tips waarmee je je voordeel kunt doen.

- Winst halen uit je duurste productiemiddel: KVEM benutting per ha.
- Efficiëntie in koe en bodem omhoog (stikstof, fosfaat, koolstof).
- Interessante websites: www.bemestingsadvies.nl, www.rantsoenwijzer.nl en <https://boerenbunder.nl>

Koe:

1. Fokkerij richten op gezonde en efficiënte koeien.
2. Zorg voor een goede voorbereiding van de droge koe op het lactatierantsoen met een goede voeding en voldoende DS opname in de droogstand en op de dag van afkalven.
3. Zorg voor een goed draaiende pens en goede herkauwactiviteit met recycling van stikstof en fosfaat via speeksel. Evenwicht tussen verblijfsduur in de pens en passagesnelheid en evenwicht tussen energie en eiwit op pensniveau zijn belangrijk.
4. Streef naar geleidelijk bereiken van piek in productie, na de piek minder dan 40 ml per dag afname van de productie. Dat is persistentie. *(bespreken hoe je dat kan zien in de MPR uitslag)*
5. Streef naar gemiddeld 15 kg DS opname uit ruwvoer per melkkoe per dag en voor droge koeien 12 kg DS. Pinken vreten gemiddeld 8 kg DS en kalveren 4 kg DS.
6. Maak op basis van deze gegevens voor je eigen bedrijf een ruwvoerbalans. In de eerste bijlage kun je zien wat een verbetering van de DS opbrengst per ha voor een voorbeeldbedrijf betekent.
7. Bespaar kilogrammen krachtvoer bij koeien in de oudmelkte fase op basis van goede kwaliteit ruwvoer. Zorg wel voor voldoende RE (DVE). Leidt tot betere gehalten en makkelijker te managen conditie.
8. Zoek de grens op van ruw eiwit in het rantsoen (15%). Op basis van tankleverantie sturen op melkureum: ureum 18-20 is niet erg op een stalrantsoen als je tevreden bent over liters en eiwitgehalte. Sturen met kleine hoeveelheden penseiwit (b.v. raap), pensbestendig eiwit (b.v. bestendige soja) en/of pensenergie (b.v. smulsiroop of gemalen tarwe). Zie ook bijlage 1.

Voorbeeld van rantsoen met ruim VEM en scherp RE en P op totaal rantsoenniveau: 950 VEM, 150 RE, 3,7 P per kg DS.

9. Streef naar een C/N verhouding in drijfmest van 10.
10. Streef naar minder gedwongen afvoer en geen afvoer van koeien wegens te lage productie. Een koe met een lactatiewaarde van 80 zonder problemen is voordeliger dan een vervangende vaars.
11. Streef naar minder jongvee per 10 melkkoeien. 1 kalf en 1 pink scheiden net zoveel fosfaat uit als $\frac{3}{4}$ melkkoe. In fosfaatefficiëntie scheelt 1 kalf en 1 pink minder per 10 melkkoeien dus $\frac{3}{4}$ melkkoe meer per 10 melkkoeien.
12. Laat jongvee op 24 maanden afkalven. 3 maanden extra ALVA: in fosfaatefficiëntie: 8 pinken bezetten de plek van 1 melkkoe.

Bodem en plant:

Algemeen:

1. Maak tijdig een bemestingsplan.
2. Bekalk de bodem en zorg voor een goede pH op grasland en maisland. Bij een hoog organische stof gehalte is meer kalk nodig
3. Analyseer drijfmest. Zo weet je hoeveel meststoffen de drijfmest per m³ bevat.
4. Benut grondmonsters beter: kijk naar pH, stikstoflevering NLV, fosfaat, kali en zwaveltoestand, organische stof, ijzergehalte.
5. Gebruik de mineralenanalyse van gras- en maaskuil bij de opstelling van het bemestingsplan. Voorbeeld: laag K gehalte in graskuil of mais: extra K bemesting opnemen.
6. Hef verdichtingen op (woeler) en voorkom verdichting. (bandenspanning).
7. Weet welke onkruiden op je percelen staan, zodat je gewasbeschermingsmiddelen effectiever kunt inzetten.
8. Pas bemesting toe op perceelsniveau. Richt je hierbij vooral op het opheffen van factoren die beperkend zijn voor de groei. B.v. percelen met laag plant beschikbaar fosfaat meer drijfmest dan percelen met goed plant beschikbaar fosfaat.
9. Te vroeg in het voorjaar drijfmest uitrijden betekent 1 kg N verlies per m³ drijfmest.
10. Compost biedt op fosfaatarme gronden (gras- en maisland) nog mogelijkheden. Stel stringente eisen aan de kwaliteit (verontreiniging met plastic!) van compost.
11. Evenwichtsbemesting komt in beeld als je drie jaar kringloopwijzercijfers kan laten zien en je meer fosfaat afvoert dan je aan mag voeren.

Grasland:

12. Maak in combinatie met het bemestingsplan ook tegelijk een beweidingsplan.
13. Zorg voor een goede ontwatering. Denk daarbij ook aan de druk van leverbot.
14. Pas alleen graslandvernieuwing toe als er minder dan 70% goede grassen in het grasbestand zitten, bij verdichting en bij slechte ontwatering. Doorzaaien kan onder gunstige omstandigheden ook.
15. Kies grasrassen die passen bij jouw bedrijf (intensief/extensief, ruwvoertekort/ruwvoer voldoende of overschot). Dieper wortelende rassen hebben de voorkeur.
16. Doe iets met klaver. Op percelen met laag organische stof gehalte/laag NLV mag klaver eigenlijk niet ontbreken.
17. Pak mollen aan.

18. Maak onderscheid tussen weidepercelen en maaipercelen als het gaat om de drijfmestgift: 20 m³ rundveedrijfmest op weidepercelen is het maximum, maaipercelen kunnen tot 30 m³ krijgen. Zorg voor voldoende opslag van drijfmest, zodat je niet begin februari de putten vol hebt en zodat je half augustus kunt stoppen met drijfmest. Landbouwkundig is dat laatste verreweg het beste.
19. Te vroeg uitgereden drijfmest is al gauw 1 kg N verlies per kuub drijfmest.
20. De website www.bemestingsadvies.nl levert op maat gesneden advies voor de bemesting van gras- en maisland. Een aanrader!
21. Dien na half september geen kunstmest meer toe.
22. Gebruik in maart de wiedeg. Op alle grondsoorten werkt die beter dan de weidesleep, omdat oppervlakkig wortelende grassen en muur los getrokken worden en met name Engels Raaigras beter uit kan stoelen.
23. Kies een beweidingssysteem met zo min mogelijk beweidingsverliezen. Voorweiden is bij voldoende draagkracht erg gunstig voor de uitstoeling van goede grassen en voor een lagere krachtvoerrekening.
24. Stalvoeren van vers gras kan in het naseizoen veel rendement opleveren.

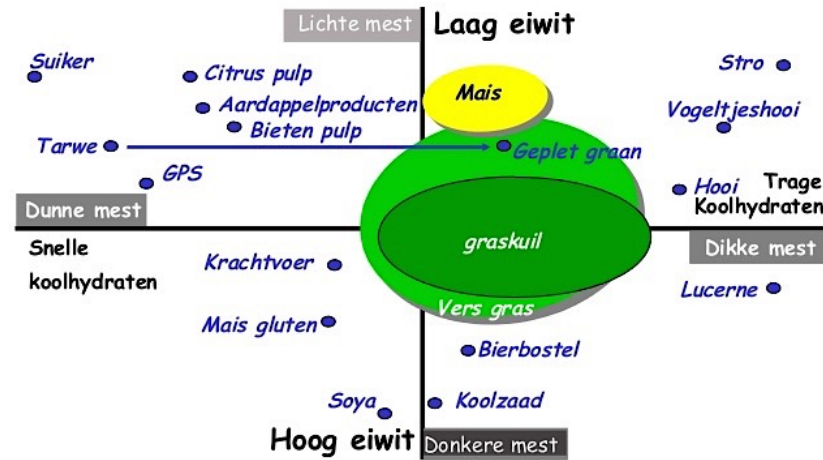
Maisland:

25. Pas wisselteelt toe en verbeter de organische stof balans van maispercelen.
26. Pas aanvullende kalibemesting toe bij hoge maïsopbrengsten.
27. Kies een passend ras zowel voor maïs afhankelijk van bodem, ontwatering en oogsttijdstip, maar ook afhankelijk van het doel waarvoor je mais gebruikt. Maisaandeel in rantsoen tot 35%: mais = zetmeelbron. Maisaandeel in rantsoen meer dan 40% mais: mais = zetmeel+plantverteerbaarheid. Pas de haksellengte van mais aan op het rantsoenaandeel.
28. Vroegrijpe maisrassen zijn in Noord Nederland in het voordeel (minder structuurbederf grond, meer kansen voor goede groenbemester).
29. Bewerk je bouwvoor goed. Ploeg niet te diep, de toplaag bevat de meeste nutriënten. Een hobbelige bouwvoor zorgt voor ongelijkmatige opkomst en slechte benutting van meststoffen.
30. Een niet kerende grondbewerking is gunstig voor het organische stof gehalte in de toplaag, maar kan door meer gewasresten de schimmeldruk verhogen. Na een aantal jaren ontstaat er echter in een gezonde bodem een nieuw evenwicht in bodembioologie, waardoor schadelijke schimmels afnemen.
31. Zorg voor een zo sterk mogelijke ontwikkeling van een groenbemester na de teelt van maïs. De groenbemester, houdt nutriënten vast, zorgt voor meer structuur, een betere ontwatering en organische stof balans.

En tenslotte: zo min mogelijk voederwaarde verlies bij maaien, schudden, harken, hakselen, oprapen, inkuilen, uitkuilen!

Bijlage 1: bron: www.rantsoenwijzer.nl

Optimaal rantsoen berekenen

Bijlage 2:

Ruwvoerbalans voorbeeldbedrijf

• 110 melkkoeien	605000 kg DS
• 20 droge koeien	80000
• 37 pinken	110000
• 37 kalveren	55000
<hr/>	
• Totaal	860000
• 4,5 ha mais	80000
<hr/>	
• 78 ha gras 10.000	780000
• 71 ha gras 11.000	
• 65 ha gras 12.000	
• 56 ha gras 14.000	

Basis ruwvoerbalans:

- Melkkoe vreet gemiddeld 15 kg DS per dag
- Droge koe vreet gemiddeld 12 kg DS per dag
- Pink vreet gemiddeld 8 kg DS per dag
- Kalf vreet gemiddeld 4 kg DS per dag

Verder voor fosfaat: 1 pink + 1 kalf minder is 3/4 koe meer

Koe 8000 kg melk 40 kg P, koe 10000 kg melk 46,5 kg P
 Pink 25,5 kg P,
 Kalf 9,9 kg P

Gerrit Hegen,

www.deboerenveearts.nl